

Єфімова О. М.,

Національний технічний університет України "КПІ", м. Київ

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті визначені основні методи навчання іноземних мов та дана їх загальна характеристика, застосування принципу міжпредметних зв'язків, їх особливості під час викладання іноземних мов у вищих військових навчальних закладах.

Ключові слова: метод навчання, викладання іноземних мов, вищий військовий навчальний заклад, міжпредметні зв'язки, професійна підготовка.

В статье определяются основные методы изучения иностранных языков и дана общая характеристика, использование принципа межпредметных связей, их особенности при преподавании иностранных языков в высших военных учебных заведениях.

Ключевые слова: метод изучения, преподавание иностранных языков, высшие военные учебные заведения, межпредметные связи, профессиональная подготовка.

In the article is considered the main methods of learning foreign languages, and given their general characteristics, the interdisciplinary approach, their particularities in foreign language teaching in military higher educational institutions.

Key words: methods of learning, foreign languages teaching, military higher educational institution, interdisciplinary approach, professional preparation.

Постановка проблеми. Реформування сучасної системи освіти підпорядковується вимогам концепцій нового виховання і навчання, направлених на навчання через діяльність для розвитку вільної особистості, формування здатності до інноваційної діяльності на основі гуманістично-демократичних цінностей. Освіта стає головним показником інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства та держави [3, с. 82].

Професійно-технічний напрямок освіти є важливим аспектом в системі професійної підготовки кадрів, які вирішують основні завдання в політичному, соціальному, культурному, економічному житті країни й усього світового співтовариства. Зміни потребують високої ефективності навчання та виховання офіцерських кадрів у цілому і підготовки до військово-професійної діяльності зокрема. Завданням професійної освіти стає не тільки формування професійних знань, умінь та навичок, але й формування орієнтації на подальше підвищення своєї професійної компетенції, розвиток уміння спілкуватися, використовуючи слово як засіб комунікації для вирішення професійних завдань в умовах розширення міжнародних зв'язків. Тому стає **актуальною проблемою** підготовки майбутніх офіцерів до іншомовного професійного спілкування. Міжпредметні зв'язки сприяють активізувати пізнавальну діяльність курсантів та сприяють підвищенню військово-професійних знань, навичок, умінь та інтенсивності їх формування.

В даний час, мабуть, немає необхідності доводити важливість міжпредметних зв'язків у процесі викладання. Вони сприяють кращому формуванню окремих понять всередині окремих предметів, груп і систем, так званих міжпредметних понять, тобто таких, повне уявлення про які неможливо дати курсантам на заняттях якої-небудь однієї дисципліни. Сучасний етап розвитку науки характеризується взаємопроникненням наук одна в одну. Зв'язок між навчальними предметами є передусім відображенням об'єктивно існуючого зв'язку між окремими науками і зв'язку наук з технікою, з практичною діяльністю людей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Механізм міжпредметних зв'язків є одним із важливих складових навчального процесу, що визначає рівень кваліфікації випускника вищих військових навчальних закладів. Тому для вирішення комплексу завдань, які ставляться перед професійним закладом, значної ваги набувають міжпредметні зв'язки, що реалізуються в циклі фахових дисциплін.

Проблему використання міжпредметних зв'язків у навчальному процесі розглядали вчені різних епох: Н. Ф. Бунаков, В. І. Водовозов, А. Дістервег, Д. Локк, І. Д. Зверев, Н. А. Лошкарєва, Я. А. Коменський, П. Г. Кулагін, В. Н. Максимова, Й. Г. Песталоцці, А. А. Пінський, М. Н. Скаткін, В. Я. Стронін, В. Н. Федорова, Т. Ф. Федорець, А. В. Усова, К. Д. Ушинський та інші вчені. Дидактична теорія міжпредметних зв'язків знайшла широке відображення у публікаціях багатьох науковців, в яких визначено види міжпредметних зв'язків, їх функції, місце у сучасній освіті, засоби їх реалізації тощо. Особливістю іноземної мови як навчальної дисципліни є те, що вона є предметом навчання і в той же час важливим засобом спілкування і пізнання. Тому іноземна мова, як жодна інша навчальна дисципліна, відкрита для використання знань, змісту інших навчальних дисциплін.

Проте важливо не тільки знати науку, але і володіти педагогічною майстерністю її викладання. Добре вже відомо і дані дослідження показують, що курсанти вищих навчальних закладів і віддають перевагу такому викладачу, які дають науку в її розвитку, показують її проблеми, знайомлять з методикою дослідження, залучають курсантів, що мають устремління до активного пошуку знань, щоб бути висококваліфікованими спеціалістами, здатними мобільно використовувати знання з різних наукових галузей, постійно вдосконалювати свою професійну майстерність, приймати оптимальні рішення в умовах невизначеності та прогнозувати можливі наслідки, самостійно здійснювати пошук знань та оволодівати науково-практичною інформацією, а також використовувати її у своїй професійній діяльності.

Основною метою дослідження є пошук ефективних шляхів підвищення підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів у процесі навчання іноземним мовам через посилення міжпредметних зв'язків.

Виклад основного матеріалу. Міжпредметні зв'язки з основами наук дозволяють розкрити природньо-наукові основи знаряддя праці і основних операцій, а також організаційно-економічні принципи і суспільну значущість трудової діяльності; вони поглиблюють вивчаючі теми, конкретизують, роблять більш дієвими знання курсантів; формують свідоме творче відношення до технічних знань. В процесі реалізації міжпредметних зв'язків у курсантів розширяється загальний політехнічний кругозір, розвивається логічне мислення, активізується увага, росте зацікавленість до вивчаємих предметів.

Міжпредметність знань та вмінь – це їх функціональна якість, яка набувається в процесі перенесення узагальнення способів дій з різних навчальних предметів і відображає генезис знань та вмінь, а в процесі інтеграції народжує нові знання й методи на точці перетину різних наук. Міжпредметні зв'язки здійснюються з навчальною, розвивальною та виховною метою.

Навчальна мета: поглибити, збагатити знання, навчити практично використовувати знання, сприяти усвідомленому сприйняттю нового матеріалу, причинно-наслідковим зв'язкам, забезпечити доступність, міцність системи знань, їх багатосторонній характер.

Розвивальна мета: розвивати світогляд, логічне мислення, мову, пам'ять, творчі й комплексні вміння, інтереси і самостійність курсантів.

Виховна мета: всебічно розвивати особистість, формувати цілісний світогляд, готувати до самостійної праці, політехнізувати знання, уміння, профорієнтувати курсантів.

У навчанні з іноземної мови можливе використання таких видів міжпредметних зв'язків: поурочні (коли вирішенню міжпредметних проблем присвячуються окремі, нерідко узагальнюючі уроки навчальної теми). Так само нетрадиційно можна добудувати уроки тематичні (коли вся система уроків навчальної теми спрямована на вирішення об'ємної міжпредметної проблеми), міжтемні (коли вирішення проблеми здійснюється в системі занять, які охоплюють кілька навчальних тем різних курсів). Внутрішньоциклові вирішення міжпредметної проблеми всередині окремого циклу (або міжциклові) знання й уміння, узяті з предметів різних циклів (заняття будуються так само). Кожен з цих видів занять може повністю або частково включати попередні й забезпечує наростання узагальнення та конкретизації навчального матеріалу щодо міжпредметної проблеми.

Міжпредметні зв'язки в навчанні іноземної мови можуть здійснюватися за такими основними напрямками: – формування необхідних для становлення світогляду курсанта систем понять з опорою на наукові факти, теорії, закони, ідеї, спільні для суміжних наукових областей; формування спільних для суміжних предметів уміння, і передовсім елементарних, що на них базуються складніші методи засвоєння ідейних зв'язків між предметами (працювати з картою на уроках іноземної мови, застосовувати при аналізі творчості художника історичні знання); – формування на базі узагальнених знань і вмінь правильного оціночного ранжування предметних знань, у чому особливого значення набувають міжпредметні зв'язки й світоглядні навчальні проблеми; – формування політехнічних знань і трудових умінь, що потребує комплексного застосування знань основ наук на практиці.

Основним джерелом інтеграції на рівні міжпредметних зв'язків виступають складники змісту, споріднені із спеціальною навчальною дисципліною та навчальних дисциплін, вивчення яких здійснювалося згідно з різними типами інтеграції [4, с. 211-212]. Викладач іноземної мови повинен володіти професійно-педагогічними вміннями здійснювати міжпредметні зв'язки: – самостійно вивчати психолого-педагогічну й методичну літературу, робити її аналіз та узагальнення; вивчати досвід вчених щодо здійснення міжпредметних зв'язків; – аналізувати заняття з погляду здійснення міжпредметних зв'язків; – планувати реалізацію міжпредметних зв'язків у кожній конкретній навчальній темі з предмета, обраної спеціальності; – методично опрацьовувати заняття, а також поза-класні заходи міжпредметного змісту з позицій єдності навчання й виховання.

Міжпредметні вміння – це здатність курсанта встановлювати й засвоювати зв'язки в процесі перенесення й узагальнення знань та вмінь і з суміжних предметів. Міжпредметні вміння курсантів – це способи діяльності, які забезпечують міжпредметні зв'язки, а саме: – узагальнені вміння розумової діяльності, логічні операції, спільні для всіх навчальних предметів (аналіз, синтез, узагальнення); – уміння творчої діяльності, які формуються при вирішенні аналогічних за своєю структурою дій пізнавальних завдань різного предметного змісту. Навчання професійному мовленнєвому спілкуванню на міжпредметній основі дозволяє виявити потенційні можливості студентів немовних вузів, навчити їх підкріпляти тему бесіди фактами як дисциплін з профілю майбутньої спеціальності, так і суміжних дисциплін, а також знаннями з особистого досвіду [1, с. 27].

Таким чином, проблема міжпредметних зв'язків дуже актуальна, бо взаємний зв'язок предметів витікає із завдань комплексного підходу до навчання та виховання, тобто тісної єдності професійного, ідейного, трудового і морального виховання. Міжпредметні зв'язки у певних межах враховують спільне між предметами як за змістом, так і в навчально-виховному процесі.

Висновки. З огляду на провідну концепцію професійної освіти на сучасному етапі розвитку суспільства – концепцію неперервного навчання – можна стверджувати, що здійснити підготовку компетентного, успішного, конкурентоспроможного спеціаліста військової сфери – майбутнього офіцера – можливо лише за умови сформованості в нього культури іншомовного професійного спілкування, що вимагає оволодіння відповідними вміннями. У зв'язку з цим в Україні все більше уваги приділяється проблемі викладання іноземних мов з урахуванням професійних потреб. Це і зумовлює пошук ефективних шляхів виконання завдань, що ставить держава перед педагогічною теорією і практикою [2, с. 76].

Таким чином, в сучасних умовах перед системою військової освіти стоїть важливе та складне завдання, яке полягає в підготовці та вихованні високопрофесійних кадрів для Збройних сил України. Без міжпредметних зв'язків неможливо вирішити сучасні завдання реформи професійної школи, яка вимагає об'єднання загального і професійного навчання, зміцнення зв'язку навчання з виробничою працею. Міжпредметні зв'язки, як і будь-який принцип навчання, має властивість все загальності, реалізується в кожному навчальному предметі. Необхідність і доцільність міжпредметних зв'язків підтверджується передовим педагогічним досвідом викладачів і багато чисельними загально педагогічними і методичними дослідженнями.

Література:

1. Беляева А. С., Суходольская И. В. Использование внутрипредметных и межпредметных связей для специальных целей при изучении иностранного языка // Стратегії та методики навчання мовам для спеціальних цілей. – К. – 1997.
2. Боярко Г. В. Сучасні цілі та завдання вивчення іноземної мови у немовних ВНЗ / Боярко Г. В. // Військова освіта : Зб. наук. праць. – К., 2007. №2 (20). – С. 76-83.
3. Кульга Н. К. Використання інноваційних технологій навчання – запорука успіху якісної підготовки фахівців // Проблеми освіти. – 2000. – Вип. 22.
4. Підкурманна Г. О. Нові технології навчання в художньо-педагогічній підготовці майбутніх фахівців дошкільного виховання // Нові технології навчання. – 2000. – Вип. 27.